

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2024

Onterecht niet vermelden auteur hoofdstuk in nieuwe druk boek – lichte tekortkoming

Vrije Universiteit

1. Onderwerp van de klacht

Kort samengevat stelt klager dat beklaagden in de vierde druk van het boek [naam boek] (hierna: het boek) een hoofdstuk 3 (hierna: het gewraakte hoofdstuk) hebben opgenomen waarvan klager (samen met een ander) de auteur is, zonder dat dit is vermeld.

2. Advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit aan het College van Bestuur

1. Procedure

1.1 Ontvangst en ontvankelijkheid van de klacht

Op 13 juni 2024 is bij het College van Bestuur van de Vrije Universiteit (hierna: CvB) een klacht binnengekomen afkomstig van [klager] gericht tegen [beklaagde 1], [beklaagde 2] en [beklaagde 3]. Kort samengevat stelt klager dat beklaagden in de vierde druk van het boek [Naam boek] (hierna: het boek) een hoofdstuk 3 (hierna: het gewraakte hoofdstuk) hebben opgenomen waarvan klager (samen met een ander) de auteur is, zonder dat dit is vermeld.

Conform vigerende procedures heeft het CvB de klacht doorgezonden aan de Commissie Wetenschappelijke Integriteit VU (hierna: de commissie) ter beoordeling van de ontvankelijkheid en eventuele inhoudelijke behandeling. De klacht is op 17 juni 2024 binnengekomen bij de commissie. Een afschrift van de klacht is bijgevoegd als bijlage 1 bij dit adviesrapport.

Op 20 juni 2024 stuurde de CWI aan partijen een ontvangstbevestiging van de klacht. Tegelijkertijd informeerde zij partijen dat de klacht niet-ontvankelijk is voor zover deze beklaagde 1 en 2 betreft en dat deze ten aanzien van hen daarom niet in behandeling werd genomen. Voor zowel beklaagde 1 als 2 valt de gedraging waarover wordt geklaagd buiten de periode van hun dienstverband bij de VU en daarmee niet onder de academische verantwoordelijkheid van de VU. Daarom kwalificeren beklaagde 1 en 2 ten aanzien van de klacht niet als medewerker zoals bedoeld onder artikel 1.6 in de Klachtenregeling (bijlage2). Ten aanzien van beklaagde 3 is de klacht wel ontvankelijk. Deze werd daarom in behandeling genomen. Hierna wordt beklaagde 3 als beklaagde aangeduid.

Omdat beklaagde 1 als auteur van het gewraakte hoofdstuk is vermeld en dus inlichtingen zou kunnen verstrekken over de gang van zaken, is hij door de commissie als betrokkene aangemerkt. De commissie geeft wel een kwalificatie van zijn handelen, maar deze kwalificatie leidt niet tot een oordeel over de gegrondheid van de klacht.

[...]

3. Klacht

Klager stelt dat hij met een intussen overleden collega in de derde druk van het boek (2010) het vijfde hoofdstuk [naam hoofdstuk] heeft geschreven. Ook alle afbeeldingen zijn door hem gemaakt. Klager merkt op dat dit boek in 2022 opnieuw is uitgegeven (vierde druk), met daarin zijn hoofdstuk, vernummerd tot hoofdstuk 3. Voor de opname heeft hij geen toestemming gegeven. Betrokkene staat in deze uitgave als enige auteur van dit hoofdstuk vermeld, zo brengt klager naar voren. De tekst is op een enkele kleine wijziging na gelijk aan die van het eerdere hoofdstuk 5, terwijl ook alle door klager gemaakt afbeeldingen zijn opgenomen. Klager stelt dat hier niet alleen het auteursrecht is geschonden, maar dat er ook sprake is van plagiaat. Hij brengt verder naar voren dat een van de redacteurs van het boek heeft erkend dat hij op de hoogte was van het plagiaat.

4. Verweer

Beklaagde benadrukt dat hij geen auteur van het gewraakte hoofdstuk is. Daarnaast stelt beklaagde dat de klager niet beschikt over het auteursrecht op de tekst van dit hoofdstuk, zodat geen sprake is van plagiaat. Het werk aan hoofdstuk 5 uit de derde druk is door klager en een voormalige collega gedaan tijdens hun normale werkzaamheden, in opdracht van het bestuur van de [betreffende afdeling van de betreffende faculteit]. Het intellectueel eigendom berust daarom bij de werkgever, die, zo stelt beklaagde, het auteursrecht heeft overgedragen aan de uitgever. Dat beklaagde zou hebben gesteld dat hij op de hoogte was van het plagiaat, ontkent beklaagde.

5. Nadere standpunten

5.1 Betrokkene

Betrokkene geeft aan dat hoofdstuk 5 van de derde druk van het boek een bewerking was van hetzelfde hoofdstuk uit de tweede editie. Als zodanig was het niet een geheel originele tekst volgens betrokkene. Bij de voorbereiding van de vierde druk is volgens betrokkene aan klager gevraagd hoofdstuk 5 te actualiseren. Na een aanvankelijke toezegging heeft klager, zo stelt betrokkene, alsnog te kennen gegeven niet te willen meewerken aan de vierde editie, daarmee de regie en de controle over het hoofdstuk zonder voorwaarden overlatend aan de redactie. De redactie heeft besloten het hoofdstuk door betrokkene te laten actualiseren daar hij reeds als medeauteur had bijgedragen aan een voorloper van het gewraakte hoofdstuk in de eerdere tweede editie van het boek, zo geeft betrokkene aan. Na bestudering van de relevante literatuur is het hoofdstuk marginaal aangepast en zijn enige nieuwe literatuurreferenties toegevoegd. Betrokkene stelt dat zijn naam boven het hoofdstuk is gezet, omdat het een boek is dat bedoeld is voor het onderwijs en het van belang is dat ieder hoofdstuk een aanspreekpunt heeft voor studenten, docenten en collega's om vragen te kunnen beantwoorden en eventuele op- of aanmerkingen te verwerken. Betrokkene hanteert dezelfde argumentatie als beklaagde om te concluderen dat het auteursrecht op het gewraakte hoofdstuk niet bij klager berust. Overigens geeft betrokkene aan dat de redactie van het boek verschillende malen heeft geprobeerd om met klager in contact te komen en te bespreken hoe aan zijn bezwaren tegemoetgekomen zou kunnen worden. Klager heeft daarop niet gereageerd.

5.2 Klager

Klager stelt dat hij met enige verbazing heeft kennisgenomen van de reactie van betrokkene. Hij

geeft aan dat hoofdstuk 5 uit de derde editie inderdaad is gebaseerd op het gelijknamige hoofdstuk 3 in de tweede editie. Het hoofdstuk 5 in de derde editie is echter aanzienlijk herzien en uitgebreid, onder andere met door klager gemaakte afbeeldingen.

Klager erkent dat hij inderdaad heeft aangegeven dat hij niet wilde meewerken aan de vierde editie, maar dat dit niet betekent dat hij zonder voorwaarden de regie en controle over zijn hoofdstuk heeft overgelaten aan de redactie.

5.3 Beklaagde

Beklaagde stelt dat betrokkene wel degelijk bij het tot stand komen van het hoofdstuk [...] van de tweede editie betrokken is geweest. Uit het feit dat klager weigerde mee te werken aan een herziening van het hoofdstuk uit de derde editie blijkt volgens beklagde dat het aan de redactie was overgelaten op welke wijze dit hoofdstuk moest worden geactualiseerd. Beklaagde benadrukt dat het intellectueel eigendom bij de werkgever berust en dat uitgever en redactie daarom van mening zijn dat de tekst uit de derde editie zonder meer kon worden aangepast en gebruikt voor de vierde editie. Hoewel de redacteurs menen juist te hebben gehandeld, willen ze geen conflicten laten voortbestaan met collega's, zo geeft beklagde aan. Reden waarom de redactie volgens beklagde in een eventueel nieuwe oplage redelijkerwijs bereid is aanpassingen te laten doen als deze de onvrede bij beklagde kunnen wegnemen. Hij wijst erop dat de uitgever inmiddels een inlegvel heeft toegevoegd aan alle nieuw verkochte exemplaren van de laatste editie.

6. Beoordeling van de klacht

De commissie hoeft niet te treden in een discussie over de vraag bij wie het auteursrecht van het gewraakte hoofdstuk berust. In het kader van een oordeel over wetenschappelijke integriteit is alleen van belang wie het wetenschappelijk werk aan dat hoofdstuk heeft gedaan. Dat werk is onweersproken afkomstig van klager en een voormalige collega. De in het hoofdstuk ten opzichte van de derde editie aangebrachte wijzigingen zijn van zeer ondergeschikte betekenis. Dat betrokkene in het kader van de tweede editie van het boek bij de voorloper van dat hoofdstuk op enigerlei wijze betrokken is geweest, wat hier verder ook van zij, maakt niet dat met vermelding van de naam van betrokkene als auteur kan worden volstaan. Van zijn aanspraken op vermelding van zijn auteurschap heeft klager geen afstand gedaan door niet meer mee te werken aan de vierde editie van het boek.

De commissie is daarom van mening dat in deze zaak de norm 40 NGWI is geschonden. Deze norm luidt: 'Doe bij het overnemen van ideeën, procedures, resultaten en tekst recht aan het betrokken wetenschappelijk werk van anderen en verwijs zorgvuldig naar de bron'.

Beklaagde vormde samen met betrokkene en beklagde 2 de redactie van de vierde editie van het boek. Beklaagde heeft aangegeven dat het aan de redactie was overgelaten te beslissen op welke wijze het gewraakte hoofdstuk moest worden geactualiseerd en dat de redactie van oordeel was dat klager niet als auteur kon worden vermeld. Hiermee staat vast dat de redactie norm 40 NGWI heeft overtreden.

7. Conclusie

De redactie heeft de norm 40 NGWI overtreden. De klacht is ten aanzien van betrokkene en beklagde 2 echter niet ontvankelijk. Ten aanzien van beklagde is de klacht wel ontvankelijk.

Omdat beklaagde als redactielid slechts een gedeelde verantwoordelijk droeg voor het niet naleven van norm 40 NGWI, rekent de commissie hem deze normschending niet zwaar aan en merkt zij deze aan als een lichte tekortkoming.

8. Aanbeveling

De commissie leidt uit de verklaringen van beklaagde en betrokkene af dat de eindverantwoordelijkheid voor de uitgave van het werk berust bij het bestuur van de [betreffende afdeling van de betreffende faculteit]. De commissie beveelt het CvB daarom aan om in overleg met dat bestuur te bezien hoe in samenspraak met de redactie, klager en de uitgever alsnog kan worden voldaan aan norm 40 NGWI. De commissie geeft daarbij mee dat daaraan niet wordt voldaan door het inlegvel dat de uitgever heeft toegevoegd aan nieuw te verkopen exemplaren van de vierde editie van het boek.

3. Aanvankelijk oordeel College van Bestuur

Het College van Bestuur besluit op 11 maart 2025:

Het College van Bestuur, overwegende het advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit d.d. 25 februari 2025, besluit naar aanleiding van de klacht wegens vermeende schendingen van de wetenschappelijke integriteit van [klager] tegen [beklaagde] het volgende.

1. De redactie van vierde druk van [het boek] heeft norm 40 van de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (NGWI) niet nageleefd. Omdat [beklaagde] als lid van een bredere redactie slechts een gedeelde verantwoordelijk droeg voor het niet naleven van deze norm wordt deze normschending wat hem betreft als een lichte tekortkoming aangemerkt.

2. Het College van Bestuur stelt vast dat het bestuur van [de betreffende afdeling van de betreffende faculteit] eindverantwoordelijk is voor de uitgave van [het boek]. Het stelt tevens vast dat aan norm 40 van de NGWI niet alsnog wordt voldaan door het inlegvel dat de uitgever inmiddels heeft toegevoegd aan nieuw te verkopen exemplaren van het boek.

Het College van Bestuur verzoekt daarom de decaan van [de betreffende faculteit] om in overleg met het bestuur van [de betreffende afdeling] te bezien hoe in samenspraak met de redactie, klager en de uitgever alsnog kan worden voldaan aan norm 40 NGW en hierover aan hem terug te rapporteren.

4. LOWI

Op deze zaak is geen LOWI-advies gevraagd.

5. Definitief oordeel College van Bestuur

Het oordeel van het College van Bestuur werd definitief op 24 april 2025.